

Конституційний Суд України
01033, м. Київ, вул. Жилинська, 14

Суб'єкт права на конституційне подання:
46 народних депутатів України

Уповноважені представники суб'єкта права на конституційне подання за дорученням:
Власенко Сергій Володимирович,
народний депутат України (посвідчення №170)

Васильченко Оксана Юріївна
адвокат

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо офіційного тлумачення положень першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції України у системному зв'язку із положеннями речення першого Преамбули, положень статті 1, частини другої статті 3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції України

Відповідно до пункту 2 частини першої, частини другої статті 150 Конституції України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР (*Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141*) (далі – Конституція; Основний Закон), статей 51, 52 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII (*Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 35, стор. 6, стаття 376*) (далі – Закон України «Про Конституційний Суд України») суб'єкт права на конституційне подання – 46 народних депутатів України звертаються до Конституційного Суду України з письмовим клопотанням щодо офіційного тлумачення положень першого речення частини першої статті 13 «земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу», частини першої статті 14 «земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави» Конституції

України у системному зв'язку із положеннями речення першого Преамбули, положень статті 1, частини другої статті 3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції України.

На обґрунтування підстав, які спричинили потребу офіційного тлумачення вказаних положень Конституції, зазначаємо таке.

1. Відповідно до частини першої статті 13 Основного Закону земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу.

Україна визнана, зокрема, суверенною і незалежною державою (стаття 1 Конституції).

Суверенітет України поширюється на всю її територію в межах існуючого кордону (стаття 2 Основного Закону).

Принцип територіальної цілісності є однією з ключових засад будь-якої суверенної держави, який, як правило, визначається в її Основному Законі.

Територія є матеріальною базою кожної держави, без якої вона не в змозі існувати. Складовими частинами території держави є простори і прирівняні до них об'єкти. Це земля та її надра, ріки, озера, штучні водосховища, морські внутрішні і територіальні води, атмосфера або повітряний простір над сухопутною чи водною територією.

Територія держави становить необхідну, й у більшості випадків достатню матеріальну операційну базу для самого її виникнення, існування та розвитку. Територія є певною площинною місткістю, яка утримує на собі всі об'єкти держави: від природно-ресурсних до людських домівок. Та й саме зародження держави можливе лише після відокремлення певної території, що є доволі складним процесом. У межах території держави відбувається неминуче комплексне поєднання найрізноманітніших об'єктів, які починають діяти як єдиний організм.

Таким чином, втрата землі, яка є складовою території держави, становить загрозу втрати державою свого суверенітету, а в найгіршому випадку – припинення існування держави як такої.

Отже, кожна держава є перш за все політико-територіальною організацією, тому територія держави (передусім, земля) – невід'ємний атрибут будь-якої державності.

Територія держави – визначена на основі норм міжнародного права – частина земної поверхні (суходіл, внутрішні акваторії, повітряний простір над ними), на які поширюється виключний суверенітет цієї держави. Збереження територіальної цілісності держави є одним із найважливіших завдань як національної, так і міжнародної безпеки.

За таких обставин, земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони, є просторовою межею здійснення влади Українським народом, а захист зазначених об'єктів – питанням загальнодержавного значення, найважливішою справою усього Українського народу.

2. Згідно із частиною першою статті 14 Конституції земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.

Національне багатство – один із головних показників економічного стану держави, – сукупність матеріальних благ і духовних цінностей, нагромаджених суспільством за всю його історію. Масштаби, структура і якісний рівень національного багатства визначають економічну могутність країни, потенціал її наступного соціально-економічного розвитку.

Визнання землі основним національним багатством, яке перебуває під особливою охороною держави, обумовлює утвердження значення ролі землі як мінімум у трьох її значеннях:

1) як територіального базису знаходження (проживання) народу, тобто має місце її державоутворювальна сутність – територія формування і існування відповідної нації. Така особливість відповідно до частини першої статті 17 Конституції кореспондується з однією із найважливіших функцій держави, спрямованої на захист суверенітету і економічної безпеки всього Українського народу;

2) як природного репродуктивного ресурсу, що полягає у життєзабезпечувальній функції. Цінність цього об'єкта природи у такому статусі пов'язана з його багатофункціональним призначенням, що покликано забезпечувати насамперед загальнонародні та загальнодержавні інтереси, зокрема в умовах наростаючої планетарної продовольчої кризи. У цьому контексті особливого значення набувають землі сільськогосподарського призначення як репродуктивна умова життєздатності і збереження генофонду Українського народу;

3) як засобу безпосередньої виробничої діяльності. Земля є основним засобом виробництва в сільських та лісових господарствах, яку у цих галузях нічим не можна замінити, що поряд з роллю природного об'єкту обумовлює її економічні, соціальні, політичні та інші функції. Однією з найважливіших ознак землі, у порівнянні з іншим нерухомим майном, є її абсолютна нерухомість, оскільки вона не може бути перенесеною в інше місце. Вказана особливість землі має стати підґрунтям для комплексного правового регулювання різних аспектів статусу землі як безпосередньо, так і в контексті з більш широкою сукупністю компонентів навколишнього середовища, якими є природні ресурси.

Земля як унікальний об'єкт природи є основою для формування сприятливих умов, необхідних для існування всіх живих організмів, а тому її охорона забезпечує також охорону всіх інших природних ресурсів, які нерозривно пов'язані із землею (води, надра, рослинний і тваринний світ тощо).

Земля є головною складовою національного природного багатства, як складова біосфери включає ґрунти та інші природні елементи ландшафту, які органічно пов'язані між собою і забезпечують належне функціонування флори та фауни, життєдіяльності людини та розвиток суспільства.

Провідна роль земельного фонду як одного з найважливіших ресурсів розвитку та найціннішої частини національного багатства визначена високою природною продуктивністю земель у межах країни.

Людина і суспільство не можуть існувати без землі. Саме вона є основою задоволення матеріальних та інших потреб людини і суспільства. Конституція України, зважаючи на виключно важливе значення землі у всіх сферах економіки та проголошуючи її основним національним багатством, запроваджує при цьому імперативний принцип особливої охорони цього найважливішого компонента біосфери.

Крім того, земля – це єдиний стратегічний ресурс, який не підлягає відтворенню, є репродуктивною умовою життєздатності і збереження генофонду Української нації, від якого залежить продовольча безпека та економічна роль України у світі.

За таких обставин земля як невідновлюваний природний ресурс багатофункціонального призначення має особливий юридичний статус.

За змістом статті 13 Конституції **земля, яка знаходиться в межах території України, є об'єктом права власності Українського народу, до якого відповідно до преамбули Основного Закону належать лише громадяни України.**

Право власності Українського народу також закріплено в Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року № 55-ХІІ (*Відомості Верховної Ради УРСР, 1990 р., № 31, стаття 429*), якою визначено: «Народ України має виключне право на володіння, користування і розпорядження національним багатством України. Земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території Української РСР, природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, весь економічний і науково-технічний потенціал, що створений на території України, є власністю її народу, матеріальною основою суверенітету Республіки і використовуються з метою забезпечення матеріальних і духовних потреб її громадян».

Право власності (в об'єктивному розумінні) – це сукупність правових норм, які регулюють відносини, пов'язані з володінням, користуванням і

розпорядженням власником належним йому майном на свій розсуд і у своїх інтересах. При цьому необхідно акцентувати, що частина друга статті 13 Основного Закону надає кожному громадянину України лише **право користуватися відповідно закону природними об'єктами права власності народу**.

Відтак, стаття 13 Конституції України визнає за громадянином як окремим суб'єктом, частиною Українського народу, лише право користуватися відповідно до закону об'єктами права власності усього Українського народу як колективного суб'єкта конституційного права, у тому числі землею.

Водночас згідно з частиною другою статті 14 Конституції **право власності на землю гарантується. Це право набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону**.

Таким чином, у Конституції (статті 13, 14, 142) поняття «земля» вживається у кількох значеннях, а саме як: об'єкт права власності Українського народу; об'єкт права власності громадян, юридичних осіб і держави; об'єкт права власності територіальних громад.

Аналіз вказаних положень Основного Закону дає підстави для висновку, що Конституція України декларує **два різних права власності «на землю»**, а саме:

на землю та її природні ресурси як природні об'єкти права власності Українського народу;

на земельні ділянки (межі) як об'єкти цивільних прав власності (оренди) громадян, юридичних осіб, держави, територіальних громад, що дає право лише користуватися в межах цієї земельної ділянки відповідними природними об'єктами права власності народу на ринкових засадах за встановленими регламентами і за відповідну плату.

Отже, право власності саме на землю має подвійну конституційно-правову природу: 1) об'єкт права власності та основне національне багатство всього Українського народу; 2) об'єкт права власності конкретного громадянина, юридичної особи, територіальної громади чи держави.

Враховуючи, що земля постає у різних значеннях з огляду на свої різнобічні характеристики і призначення, **виникає необхідність тлумачення поняття «земля» як об'єкта права власності Українського народу та основного національного багатства, що перебуває під особливою охороною держави.**

3. Преамбулою Конституції закріплено прагнення розвивати і зміцнювати Україну як демократичну, соціальну, правову державу, піклуватися про зміцнення громадянської злагоди на землі України.

Основними завданнями соціальної держави є створення умов для реалізації соціальних та економічних прав людини.

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (частина друга статті 3 Конституції).

Як встановлено частиною четвертою статті 13 Основного Закону держава забезпечує соціальну спрямованість економіки, що є основою для реалізації соціальних прав громадян. Основними принципами такої спрямованості є раціональність, соціальна справедливість, рівність, соціальна безпека та реальність.

Згідно з Конституцією ознаками України як соціальної держави є соціальна спрямованість економіки, закріплення та державні гарантії реалізації соціальних прав громадян, зокрема їх прав на соціальний захист і достатній життєвий рівень (статті 46, 48) тощо. Це зобов'язує державу відповідним чином регулювати економічні процеси, встановлювати і застосовувати справедливі та ефективні форми перерозподілу суспільного доходу з метою забезпечення добробуту всіх громадян (абзац третій підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 17 березня 2005 року № 1-рп/2005 в справі № 1-10/2005 (*Офіційний вісник України, 2005 р., № 13, стор. 290, стаття 673, код акта 31917/2005*)).

Враховуючи, що відповідно до частини четвертої статті 13 Конституції держава забезпечує зокрема, соціальну спрямованість економіки, а згідно з частиною першою статті 13, частини першої статті 14 Основного Закону земля є об'єктом права власності Українського народу та основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, вбачається обґрунтованим висновок, що за змістом Основного Закону Україна як держава із соціально спрямованою економікою зобов'язана розвивати інструменти забезпечення гарантій, проголошених Конституцією.

Так, указані положення статей 1, 13, 14 Основного Закону зобов'язують державу нести відповідальність за впровадження системи заходів щодо утримання збалансованої ролі держави у сфері земельних відносин під час регулювання соціально-економічних процесів.

Як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 у справі № 1-22/2001 (*Офіційний вісник України, 2001 р., № 24, стор. 57, стаття 1076, код акта 19082/2001*) (абзац четвертий пункту 2 мотивувальної частини) Конституція України закріпила принцип відповідальності держави перед людиною за свою діяльність.

Держава різними правовими засобами зобов'язана, як зазначено в преамбулі Конституції України, усвідомлюючи відповідальність перед,

зокрема прийдешніми поколіннями, забезпечувати соціальну спрямованість економіки.

У цьому контексті конституцієдавець у системному зв'язку з іншими конституційними приписами визначив землю основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, як одну з гарантій забезпечення соціальної спрямованості економіки, при цьому закріпивши право власності на землю лише за Українським народом.

Вказані конституційні положення свідчать про їх особливе значення як засобу реалізації зобов'язань держави щодо забезпечення соціальної спрямованості економіки та підвищення ролі України як соціальної держави.

Натомість конституційно не збалансований, висмикнутий з логіки Основного Закону підхід у сфері земельних відносин, ставить під загрозу національні інтереси та соціальну захищеність не лише сільських жителів як власників земель та виробників сільськогосподарської продукції, а й усіх громадян України, які з огляду на конституційні гарантії права власності на землю Українського народу та враховуючи унікальні природні властивості таких земель, повинні бути забезпечені якісними та доступними продуктами харчування і мати можливість вільно задовольняти свої оздоровчі, рекреаційні, естетичні, духовні та інші потреби.

Право власності Українського народу на землю та інші природні ресурси визначає засади забезпечення фізичного існування людини. Дотримання соціальної спрямованості права власності Українського народу на землю та інші природні ресурси попереджає загрозу соціального дисбалансу, можливість якого збільшується у разі ігнорування змісту та соціальної ролі цього права.

З огляду на зазначене обов'язок держави забезпечувати «соціальну спрямованість економіки» прямо залежить від наявності та ефективного використання об'єктів права власності Українського народу, і особливо, його «основного національного багатства» – землі – ресурсу, завдяки якому держава матиме змогу забезпечити соціальну захищеність не лише нинішнього, а й прийдешніх поколінь.

У Верховній Раді України зареєстровано ряд законопроектів, зокрема, № 2178 від 25 вересня 2019 року про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення, внесений Кабінетом Міністрів України, аналіз якого дає підстави вважати, що суб'єктом законодавчої ініціативи не взято до уваги конституційні принципи, що є доктринально-висхідними настановами, які обумовлюють стратегію регулювання земельних відносин в Україні і засади земельного законодавства.

Цей законопроект не передбачає запобіжників проти land grabbing («захоплення землі») іноземцями та монополізації власності на сільськогосподарську землю, а отже, є загрозою національній безпеці

України. Вказаний висновок було зроблено в аналітичній доповіді «Ринок землі: існуючі загрози для України та необхідні запобіжники», підготовленій експертами Growford Institute (вересень 2019 року)¹.

Частиною другою статті 8 Основного Закону передбачено, що Конституція має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції і повинні відповідати їй.

За таких обставин відсутність тлумачення землі як об'єкта права власності Українського народу, основного національного багатства в контексті першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції може в подальшому поставити під сумнів відповідність Основному Закону будь-якого з прийнятих законів, а також призвести до порушення громадянської злагоди на землі України.

4. Конституційний Суд України повсякчас наголошує на необхідності чіткого дотримання всіма органами державної влади приписів частини другої статті 6 Конституції, що повною мірою стосується Верховної Ради України (Рішення Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року № 3-зп в справі № 1/1909-97 (*Офіційний Вісник України, 1997 р., № 29, стор. 85, код акта 2025/1997*). При цьому слід акцентувати, що відповідно до правової позиції органу конституційної юрисдикції «повноваження органів державної влади визначаються Конституцією і законами України, а Верховної Ради України з питань здійснення державної влади встановлюються лише Конституцією України» (абзац другий підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України 27 травня 2009 року № 12-рп/2009 у справі № 1-11/2009 (*Офіційний Вісник України, 2009 р., № 42, стор. 71, стаття 1418, код акта 46812/2009*)).

Як єдиний орган законодавчої влади в Україні Верховна Рада України поза всяким сумнівом повноважна приймати закони (пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України). Однак, враховуючи, що конституцієдавець обумовив реалізацію повноважень парламенту рамками, встановленими Основним Законом, – обсяг дискреційних повноважень Верховної Ради України при прийнятті законів предметно окреслено переліком, закріпленим у статті 92 Конституції.

При цьому у даному питанні об'єктом унормування може бути лише низка похідних складових землі, як основного національного багатства, а не більш глобальна конституційна категорія – земля як об'єкт права власності Українського народу.

¹ «Ринок землі: існуючі загрози для України та необхідні запобіжники»: аналітична доповідь Growford Institute. URL: https://growford.org.ua/rinok-zemli.pdf?fbclid=IwAR3p6yjCgNfk3_y0-o_jikiDCb3GSYvWrEn4gM0D4pSWQPUI_rBbmdWFB_w

Водночас ні дух, ні зміст Конституції не дозволяють розширювати рамки законодавчої місії парламенту. Аналіз змісту частини першої статті 85 Основного Закону, а також інших конституційних положень обумовлює висновок про відсутність у Верховної Ради України конституційно закріплених повноважень щодо здійснення від імені Українського народу прав власника землі, як це передбачено частиною першою статті 13 Конституції. Натомість частиною другою статті 14 конституцієдавець наділив парламент інакшими повноваженнями – до предмета законодавчого регулювання він відніс інші питання – щодо набуття і реалізації права власності на землю громадянами, юридичними особами та державою.

Слід відзначити, що саме унормування аспектів набуття і реалізації права власності на землю громадянами, юридичними особами та державою кореспондується із конституційним повноваженням парламенту визначати правовий режим власності (пункт 7 частини першої статті 92 Конституції), що, однак, не є тотожним закріпленню функції зі здійснення прав власника від імені Українського народу такого специфічного об'єкту, про який йдеться в частині першій статті 13 Основного Закону.

Урегулювання нормами спеціального законодавства аспектів здійснення права власності на землю через окремі форми, зокрема приватну форму власності, що базується на концепції обмеженого права громадян, виконує свою регуляторну функцію, однак не здатне забезпечити баланс публічних та приватних інтересів у рамках загальнонаціонального механізму функціонування держави і народу.

Натомість правовий режим права власності Українського народу на землю вирізняється й змістовно характеризується особливою природою і сутністю землі саме як основного національного багатства, а не лише як «повсякживаного» об'єкта права власності окремих індивідів.

Обсяг права власності Українського народу на землю та права власності на землю громадян, юридичних осіб, держави, територіальних громад не є тотожним за своєю суттю та змістом.

При цьому слід розмежовувати обсяг права власності на землю самого Українського народу від обсягу прав органів державної влади та органів місцевого самоврядування в межах здійснення ними права власника на землю від імені Українського народу. У зв'язку з цим жодний орган, якому може бути делеговано окремі повноваження щодо здійснення права власника від імені Українського народу, не може володіти усім обсягом повноважень єдиного власника землі – Українського народу.

За таких обставин визначати основні засади правового статусу землі як об'єкта права власності Українського народу може лише сам Український народ безпосередньо.

5. Необхідно зважити на безпрецедентний рівень конституційної захищеності такої складно структурованого категорії як земля, що акцентовано вказує на неї як на специфічний об'єкт правового регулювання. Конституційні приписи, присвячені землі, органічно інтегровано у Розділ І «ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ», де визначені засадничі елементи конституційного ладу в Україні. Таке місце нормативного матеріалу, присвяченого питанням землі, вказує на особливу роль цього об'єкту як базової конструкції державного організму – тобто, земля є елементом засад конституційного ладу України.

Як зазначив Конституційний Суд України у Рішенні від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 в справі № 1-5/2005 (*Офіційний вісник України, 2005 р., № 41, стор. 31, стаття 2605, код акта 34045/2005*) Основний Закон України, закріплюючи конституційний лад, не містить визначення цього поняття. У Рішенні Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року в справі № 3-зп стверджується лише про засади конституційного ладу в Україні, що закріплені у розділах І, ІІІ, ХІІІ Конституції України (абзац перший пункту 4 мотивувальної частини).

Згідно зі статтею 5 Основного Закону носієм суверенітету в Україні є народ, який здійснює владу, зокрема і безпосередньо. Виключно народові належить право визначати і змінювати конституційний лад в Україні, яке не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами.

У Рішенні від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 в справі № 1-5/2005 (*Офіційний вісник України, 2005 р., № 41, стор. 31, стаття 2605, код акта 34045/2005*) Конституційний Суд України вказав, що положення «носієм суверенітету... є народ» закріплює принцип народного суверенітету, згідно з яким влада Українського народу є первинною, єдиною і невідчужуваною, тобто органи державної влади та органи місцевого самоврядування здійснюють владу в Україні, що походить від народу.

При цьому влада народу здійснюється в межах території держави у спосіб і формах, встановлених Конституцією та законами України. Згідно з Конституцією держава, її органи, посадові особи не мають права визначати конституційний лад в Україні, яке належить виключно народові.

Виходячи з правової позиції органу конституційного контролю, Основний Закон забороняє узурпацію належного виключно народові права визначати і змінювати конституційний лад в Україні державою, її органами або посадовими особами. Узурпація означає, зокрема, привласнення переліченими суб'єктами права, яке передусім належить народові, ... в тому числі усунення народу від реалізації його права визначати і змінювати конституційний лад в Україні. Тому будь-які дії держави, її органів або посадових осіб, що призводять до узурпації права визначати і змінювати конституційний лад в Україні, яке належить виключно народові, є неконституційними і незаконними.

Як зазначив Конституційний Суд України (абзац перший пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 24 червня 1999 року № 6-рп/99 в справі № 1-31/99 (*Офіційний вісник України, 1999 р., № 28, стор. 169, стаття 1432, код акта 9118/1999*)) гарантією недопущення узурпації державної влади є, зокрема, закріплені Конституцією України принципи здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову (частина перша статті 6) та положення, згідно з яким органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19).

Влада народу є первинною, єдиною і невідчужуваною та здійснюється народом шляхом вільного волевиявлення через форми безпосередньої демократії у порядку, визначеному Конституцією та законами України.

Таким чином, будь-які питання, які торкаються землі як об'єкта права власності Українського народу, основного національного багатства не можуть вирішуватись поза його волею.

При цьому, на думку Конституційного Суду України (Рішення від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 в справі № 1-5/2005 (*Офіційний вісник України, 2005 р., № 41, стор. 31, стаття 2605, код акта 34045/2005*)), реалізація громадянами України конституційних прав і свобод, передусім права голосу на референдумі, є складовою процесу здійснення влади народом безпосередньо.

Право громадян України на участь у референдумі є їхнім невід'ємним конституційним правом. На всеукраїнський референдум виносяться питання загальнодержавного значення, тобто вирішення яких впливає на долю всього Українського народу – громадян України всіх національностей.

Враховуючи, що земля є основним національним багатством, а її збереження – питанням загальнодержавного значення, справою всього Українського народу, який має невідчужуване право здійснювати право власника землі безпосередньо без покладення таких функцій на будь-які органи, саме народ шляхом народного волевиявлення на всеукраїнському референдумі має безумовне право реалізувати своє право власності в контексті частини першої статті 13 Конституції, концептуально визначивши правові аспекти реалізації своїх правомочностей як єдиного власника землі.

Проте, для забезпечення визначеності у вказаному питанні існує потреба у наданні Конституційним Судом України як єдиним органом конституційної юрисдикції офіційного тлумачення положень першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції у їх системному взаємозв'язку із положеннями речення першого Преамбули, положень статті 1, частини другої статті 3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції.

Юридична визначеність та однозначне розуміння положень частини першої статті 13, частини першої статті 14 Основного Закону, які містяться у розділі I Конституції, де унормовано засадничі елементи конституційного ладу в Україні, особливо в умовах закінчення терміну дії мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення, які становлять переважну більшість території України, надасть можливість як громадянам України, юридичним особам, територіальним громадам, так і органам державної влади та органам місцевого самоврядування як учасникам земельних відносин завчасно передбачити наслідки своїх дій і бути впевненими у своїх легітимних очікуваннях, а відтак забезпечить зміцнення громадянської злагоди на землі України.

За таких умов забезпечити стабільність конституційного ладу можна лише за умови однакового розуміння змісту Основного Закону, що вирішальною мірою забезпечується тлумаченням його норм Конституційним Судом України. Єдиний орган конституційної юрисдикції є стабілізуючим фактором у функціонуванні вітчизняних владних інститутів, одним з найважливіших правових механізмів додержання балансу в системі здійснення державної влади, надійним засобом упровадження в практику норм Конституції.

Враховуючи те, що Конституція має найвищу юридичну силу, є логічно побудованим та єдиним у своїй сутності документом, зважаючи на необхідність утвердження конституційного правопорядку, керуючись статтями 147, 150 Конституції, статтями 7, 50, 51, 52 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції у системному зв'язку із положеннями речення першого Преамбули, положень статті 1, частини другої статті 3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції.

2. Надати офіційне тлумачення положень першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції щодо ролі Українського народу як носія суверенітету, який здійснює владу безпосередньо через референдум, у визначенні основних засад правового статусу землі як основного національного багатства, що перебуває під особливою охороною держави, та об'єкта права власності Українського народу у системному зв'язку із положеннями речення першого Преамбули, статті 1, частини другої статті 3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції.

3. Залучити до участі у цьому конституційному провадженні за дорученням народних депутатів України уповноважених представників

суб'єкта права на конституційне подання народного депутата України Власенка Сергія Володимировича та адвоката Васильченко Оксану Юріївну.

ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ ТА МАТЕРІАЛІВ, ЩО ДОДАЮТЬСЯ:

- 1) додаток до конституційного подання щодо офіційного тлумачення положень першого речення частини першої статті 13, частини першої статті 14 Конституції України у системному зв'язку із положеннями речення першого Преамбули, положень статті 1, частини другої статті 3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції України з підписами 46 народних депутатів України на 2 арк.;
- 2) витяг з Конституції України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР на 9 арк.;
- 3) витяг із Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII на 2 арк.;
- 4) Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року на 5 арк.;
- 5) Рішення Конституційного Суду України від 17 березня 2005 року № 1-рп/2005 на 11 арк.;
- 6) Рішення Конституційного Суду України від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 на 7 арк.;
- 7) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення (реєстр. № 2178 від 25 вересня 2019 року) на 4 арк.;
- 8) Рішення Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року № 3-зп на 5 арк.;
- 9) Рішення Конституційного Суду України 27 травня 2009 року № 12-рп/2009 на 11 арк.;
- 10) Рішення Конституційного Суду України від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 на 7 арк.;
- 11) Рішення Конституційного Суду України від 24 червня 1999 року № 6-рп/99 на 7 арк.;
- 12) копія посвідчення народного депутата України Власенка С.В. на 1 арк.;
- 13) копія свідоцтва про право на зайняття адвокатською діяльністю Васильченко О.Ю. на 1 арк.

ДОДАТОК ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПОДАННЯ
щодо офіційного тлумачення положень першого речення частини першої
статті 13, частини першої статті 14 Конституції України у системному зв'язку із
положеннями речення першого Преамбули, положень статті 1, частини другої статті
3, частини другої статті 5, частини четвертої статті 13 Конституції України

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1.	Тимошенко Юлія Володимирівна	162	/
2.	Соденев Світлана Володимирівна	168	
3.	Тарута Сергій Олександрович	163	
4.	Геміря Григорій Михайлович	169	
5.	Александрович Валентин Олександрович	164	
6.	Волницький Михайло Якович	181	
7.	Киринський Іван Григорович	167	
8.	Сотенко Андрій Дмитрович	168	
9.	Івченко Вадим Вікторович	185	
10.	Шкряп А.І.	187 ³	
11.	Мельник О.М.	233	
12.	Лабунський В.В.	174	
13.	Шиньковський М.	176	
14.	Кабаченко В.В.	184	
15.	Пузирчук А.В.	182	
16.	Абдуллін О.Р.	172	
17.	Кучеренко О.М.	179	
18.	Богаченко А.І.	324	
19.	Вонзар В.В.	392	
20.	Билозер М.М.	230	
21.	Константинов І.М.	238	
22.	Жуков С.А.	236	
23.	Колесник І.З.	385	
24.	Поляк В.М.	279	
25.	Урядовський А.С.	344	

Продовження додатку
до конституційного подання

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Номер посвідчення	Підпис
26	Крулюк Іван Васильович	173	
27	Гуць Ігор Володимирович	234	
28	Бабенко Микола Вікторович	236	
29	Кривоніс В.В.	268	
30	Мельник В.Р.	356	
31	Оуєшич А.В.	401	
32	Александров О.В.	318	
33	Лобач М.	262	
34	Держак А.П.	360	
35	Дубочинський В.М.	261	
36	Ніжинський А.І.	180	
37	Фрід В.О.	310	
38	Мухомор С.В.	265	
39	Шимонюк С.А.	108	
40	Шошенко С.І.	263	
41	Шарітський І.А.	266	
42	Шарітський І.А.	361	
43	Лабедюк С.П.	388	
44	Гавриденко В.М.	409	
45	Григоренко Б.В.	411	
46	Григоренко С.А.	303	
47	Всього 46 (сорок шість) підписів народних депутатів України.		
49	Верховний Суд України		
50	Апарату Верховної Ради України		

В. Мухомор
12.11.2019р.